

کتاب درنامه اقتصاد سلامت؛ خلاصه مبحث محاسبه هزینه‌ها
(فصل هفدهم)

مدیریت اقتصاد درمان، اساتذاردو فناوری‌های سلامت

اداره اقتصاد درمان

تیرماه ۱۳۹۲

تعریف واژه های کلیدی:

تحلیل هزینه: به مجموع فرآیندهای برآورد، محاسبه و مقایسه هزینه ها گفته می شود.

هزینه سالانه: هزینه یک مداخله، که بر مبنای سالیانه محاسبه شده و تمامی هزینه های سرمایه ای قابل پرداخت و هزینه های جاری را در بر می گیرد.

هزینه های سالانه تسهیم شده: تسهیم سالانه هزینه اولیه تجهیزات سرمایه ای یا سرمایه گذاری که در طول سال های عمر پروژه پخش می گردند.

هزینه متوسط یک مداخله: هزینه کل تقسیم بر تعداد آن مداخله.

هزینه سرمایه ای: ارزش منابع سرمایه ای که عمر مفیدی بیش از یکسال دارند.

هزینه مستقیم: منابع مورد استفاده در طراحی، اجرا، دریافت و تداوم یک مداخله مراقبت از سلامت.

نرخ تنزیل: نرخ که در آن هزینه ها و پیامدهای آتی به منظور در نظر گرفتن ترجیح زمانی، تنزیل می شوند.

تنزیل: روشی است برای آنکه ارزش هزینه ها و پیامدهای که در دوره های زمانی مختلف رخ داده اند در یک دوره زمانی مشترک محاسبه گردند؛ معمولاً ارزش فعلی مدنظر قرار می گیرد.

هزینه مالی (بودجه ای): هزینه حسابداری یک کالا یا خدمت که معمولاً نشان دهنده مقداری است که عملاً پرداخت شده است.

هزینه غیر مستقیم: ارزش منابعی که از جانب بیماران و مراقبین آنها صرف شده است تا افراد بتوانند مداخله ای را دریافت کنند.

هزینه نا محسوس: هزینه های ناشی از ناراحتی، درد، اضطراب یا نگرانی.

هزینه نهائی: تغییر در مقدار هزینه کل به ازای یک واحد تولید بیشتر.

هزینه سرباری: هزینه های که مستقیماً به واسطه ارائه مراقبت از بیمار ایجاد نمی شوند اما جهت حمایت از کل سازمان ضروری هستند.

هزینه جاری: ارزش منابع جاری با عمر مفید کمتر از یکسال که حداقل یک بار در سال خریداری می شوند.

هزینه کل: جمع تمامی هزینه های یک مداخله یا مشکل مرتبط با سلامتی.

هزینه یابی:

✓ سه گام اصلی در تعیین هزینه یک مداخله به شرح ذیل می باشد:

الف: شناسایی منابع مورد نیاز

ب: کمی کردن مقدار هر منبع

ج: ارزش گذاری هر منبع

تفاوت تحلیل مالی با تحلیل اقتصادی:

✓ تحلیل مالی دقیقاً قیمت بازار کالاها و خدمات را لحاظ می کند.

✓ تحلیل اقتصادی هزینه کالاها و خدمات برای جامعه را در نظر می گیرد.

الگو هایی جهت طبقه بندی هزینه ها:

✓ پنج الگوی رایج به منظور طبقه بندی هزینه ها:

الف: هزینه های عملکردی

ب: هزینه های اقتصادی و مالی

ج: هزینه های مستقیم، غیر مستقیم و نامحسوس

د: هزینه های درآمدی و سرمایه ای

ه: هزینه های ثابت و متغیر

هزینه مالی: پول واقعی که برای منابع به مصرف می رسد؛ چنین هزینه های در اسناد مالی برنامه و در بودجه نمایان می گردند. هزینه های مالی در بودجه ریزی و برنامه ریزی از اهمیت بالایی برخوردار هستند زیرا درآمدهایی باید ایجاد گردد تا مخارج مالی را پوشش دهد.

هزینه اقتصادی: در نظر گرفتن هزینه های تمامی منابع، صرف نظر از هزینه های مالی.

✓ هزینه اقتصادی یک منبع به هزینه فرصت (ارزش بهترین راهکار جایگزین که در نتیجه به کارگیری منابع نادیده گرفته می شود) آن بستگی دارد.

هزینه های مستقیم: عبارتند از منابعی که در طراحی، اجرا، دریافت و تداوم یک مداخله سلامت مورد استفاده قرار می گیرند. تقسیم هزینه های مستقیم به هزینه های مراقبت از سلامت و هزینه های غیر مراقبت از سلامت بسیار مفید است.

هزینه های مستقیم مراقبت از سلامت: منابعی هستند که برای اجرا، دریافت و تداوم مداخله ضروری هستند. هم بیمار و هم بخش سلامت می توانند متحمل هزینه های مستقیم مراقبت از سلامت شوند.

هزینه های مستقیم غیرمراقبت از سلامت: منابعی هستند که در ارتباط با مداخله استفاده می گردند اما به منابع بخش سلامت محدود نمی شوند. اکثر هزینه های مستقیم غیرمراقبت از سلامت، هزینه ها از چشم انداز بیمار هستند مانند هزینه ایاب و ذهاب به مراکز سلامت.

جدول طبقه بندی هزینه های منابع به کار رفته در ایبار و راه اندازی مرکز مراقبت از سلامت

عنوان	نوع هزینه
هزینه های مراقبت از کودکان به هنگام بستری مادر در بیمارستان	مستقیم غیرمراقبت از سلامت
آموزش والدین در مورد چگونگی جلوگیری از تشدید آسم	مستقیم مراقبت از سلامت
حقوق پرسنل	مستقیم مراقبت از سلامت
ایاب و ذهاب به مراکز مراقبت سلامت اولیه	مستقیم غیرمراقبت از سلامت

هزینه های غیر مستقیم: به منابع از دست رفته یا نادیده گرفته شده گفته می شود. این هزینه معمولاً با استفاده از دستمزدها و زیان درآمدی اندازه گیری می شوند.

مثل اینکه بیمار ممکن است مجبور شود برای مدتی از محل کار دور شده تا به درمانگاه رفت آمد کند، یا اینکه منتظر معاینه یا خرید داروها بماند.

هزینه های نامحسوس: برخی از مداخلات باعث درد و ناراحتی می شوند. ارزش این ناراحتی و درد به عنوان هزینه های نامحسوس شناخته می شود.

جدول هزینه های طبقه بندی شده فلج اطفال

عنوان	نوع هزینه
حقوق پرداختی برای فیزیوتراپی بعد از آسیب	مستقیم مراقبت از سلامت
حقوق از دست رفته به دلیل فلج	غیرمستقیم
درد و رنج ناشی از فلج	نامحسوس
اتوبوس برای اعضای خانواده به هنگام ویزیت کودک در بیمارستان	مستقیم غیرمراقبت از سلامت

هزینه های جاری و سرمایه ای:

هزینه های سرمایه ای: عبارتند از هزینه تجهیزات، وسایط نقلیه، ساختمان ها و ... ؛ هزینه های سرمایه ای را غالباً معادل هزینه های آغازین در نظر می گیرند، زیرا این هزینه ها در شروع برنامه ایجاد می شوند، ولی منابع سرمایه ای بر مبنای عمر مفید منابع تعریف می شوند، نه بر مبنای زمان خرید.

منابع جاری: منابعی هستند که عمر مفید کمتر از یک سال داشته و باید حداقل یک بار در سال خریداری شوند. هزینه های جاری در واقع ارزش منابع جاری هستند.

هزینه های ثابت و متغیر:

هزینه ثابت: هزینه تولید که با تغییر سطح ستاده، تغییر نمی کند.

هزینه متغیر: هزینه تولید که مستقیماً با سطح ستاده تغییر می کند.

مثال محاسبه هزینه ها:

پژ: ارزیابی درمانگاه بیماری های آمیزشی نشان داد که وقتی خدمت، خیلی مورد توجه مشتریانی بود که از آن ماه استفاده می کردند و ساعات کار از ۹ صبح تا ۵/۳۰ عصر بود، تصمیم گرفته شد که درمانگاه به طور آزمایشی در روزهای دوشنبه و پنج شنبه تا ساعت ۷/۳۰ عصر باز باشد. مدیران علاقه مند بودند که این اقدام چه تاثیری بر هزینه های هفتگی درمانگاه دارد.

هزینه های هفتگی درمانگاه قبل از افزایش ساعات کار

عنوان هزینه	مبلغ هزینه (ریال)
اجاره ملک	۲۰۰,۰۰۰
کارکنان	
✓ پرسنل پذیرش	۳۰۰,۰۰۰
✓ پرستار	۳۸۵,۰۰۰
✓ پزشک	۵۹۵,۰۰۰
دارو	۲۷۰,۰۰۰
هزینه های انرژی	۵۵,۰۰۰
سایر هزینه های عملیاتی	۵۸۰,۰۰۰
جمع	۲,۳۸۵,۰۰۰

کتاب درسینامه اقتصاد سلامت : خلاصه مبحث محاسبه هزینه ها (فصل هفدهم)

تعداد بیماران به طور متوسط ۲۰ نفر در روز یا ۱۰۰ نفر در هفته بود، پس از اضافه کردن ۲ ساعت در دوشنبه ها و پنجشنبه ها، هزینه های زیر اضافه شد:

کارکنان ۱۱۵،۰۰۰ ریال، دارو ۸۰،۰۰۰ ریال، انرژی ۲۵،۰۰۰ ریال، سایر موارد ۱۳۰،۰۰۰ ریال

در طی دوره آزمایشی، درمانگاه در عصرها خیلی شلوغ شد، که دوشنبه عصر ۱۵ بیمار بیشتر و پنجشنبه عصرها ۱۲ بیمار ویزیت شدند.

۱- هزینه متوسط ویزیت هر بیمار در درمانگاه چقدر است؟
ریال ۲۳،۸۵۰

۲- هزینه نهائی به ازای هر بیماری که در عصر ویزیت می شود چقدر است؟
ریال ۱۲،۹۷۶

۳- هزینه متوسط جدید درمانگاه به ازای هر بیمار چقدر است؟
ریال ۲۱،۵۳۵

۴- چه توصیه ای به مدیران سلامت می کنید: آیا این ساعات اضافه کاری عصرها را حفظ کنند یا خیر؟ از آنجایی که هزینه نهائی کمتر از هزینه متوسط است و هزینه ها به سمت کمتر شدن می روند می بایست ساعات جدید حفظ شود.